

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi M.K.

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu o sygn. VI ACa 841/20 toczącym się przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 16 lipca 2025 r.,

oddala skargę.

Paweł Czubik Maria Szczepaniec Grzegorz Pastuszko

UZASADNIENIE

M.K. (dalej: „skarżąca”), zastępowana przez r. pr. M.D., w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 22 sierpnia 2024 r. (data prezentaty biura podawczego) wniosła o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygn. akt VI ACa 841/20, (2) wydanie sądowi rozpoznającemu przedmiotową sprawę zalecenia rozpoznania podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w tym wyznaczenie terminu rozprawy, (3) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 5 000 zł, (4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz

skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że postępowanie w sprawie o sygn. akt VI ACa 841/20 jest prowadzone przez Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny od dnia 16 października 2020 r. (data wpływu akt z apelacją). Podniosła, że przez prawie 4 lata Sąd Apelacyjny nie doręczył jeszcze skarżącej apelacji celem złożenia odpowiedzi, nie wspominając o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej i wydaniu wyroku.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że wbrew zarzutom podniesionym w skardze na przewlekłość, Sąd Apelacyjny podejmował czynności systematycznie i adekwatnie do stanu sprawy. Wyjaśnił, że w sprawie były podejmowane czynności procesowe już po przekazaniu akt sprawy z apelacją zarówno w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, jak i w Sądzie Okręgowym w Warszawie z uwagi na liczne wnioski i środki odwoławcze pozwanej i interwenienta ubocznego, co niewątpliwie miało wpływ na czas rozpoznania sprawy w drugiej instancji. Nadto apelacja interwenienta ubocznego została prawomocnie odrzucona, zaś apelacji pozwanej nadano bieg, zostały usunięte jej braki formalne, wobec czego jej odpis doręczono pełnomocnikowi powódki i wyznaczony został termin rozprawy apelacyjnej na 13 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego

postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni przeciwko Włochom; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Akta z apelacjami zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w dniu 16 października 2020 r. Zarządzeniem z tego samego dnia zarejestrowano sprawę w repertorium ACa oraz zarządzono wylosowanie sędziego referenta, co nastąpiło w dniu 19 października 2020 r.

Następnie dnia 3 grudnia 2020 r. akta zostały wypożyczone do Sądu Okręgowego z uwagi na wnioski o sporządzenie uzasadnień, jakie wniosły pozwana i interwenient uboczny oraz z uwagi na wniosek o wypożyczenie ich do sprawy karnej. W toku postępowania przed Sądem Okręgowym po wypożyczeniu akt sprawy podejmowano liczne czynności procesowe, także z uwagi na dalsze wnioski pozwanej oraz zażalenia pozwanej i interwenienta ubocznego. W tym zakresie toczyło się także postępowanie zmierzające do usunięcia braków formalnych składanych ww. pism. Pismem z dnia 10 marca 2021 r. pozwana wniosła o przeprowadzenie rozprawy apelacyjnej oraz przesłuchanie jej w charakterze strony. Sąd Okręgowy wydał trzy postanowienia w dniach 16 lutego 2021 r. i 24 czerwca 2021 r. Akta zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego w dniu 2 lipca 2021 r. Do pisma z dnia 27 kwietnia 2021 r. pozwana załączyła protokół z rozprawy apelacyjnej w sprawie karnej. Z uwagi na kolejne wnioski pozwanej i interwenienta ubocznego o sporządzenie uzasadnień, akta sprawy zostały ponownie wypożyczone do Sądu Okręgowego w dniu 6 października 2021 r. Jednocześnie zarządzeniem z dnia 8 października 2021 r. polecono skierowanie akt po zwrocie przez Sąd Okręgowy do asystenta sędziego celem sprawdzenia braków formalnych wniesionych apelacji. Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcia w dniu 23 listopada 2021 r. Zarządzeniem z dnia 22 grudnia 2021 r. asystent sędziego dokonał sprawdzenia braków formalnych wniesionych apelacji, wzywając m. in. pozwaną do usunięcia braków formalnych wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych. Nadto zarządzono ponowne wypożyczenie akt sprawy do Sądu Okręgowego w Warszawie z uwagi na wniosek interwenienta ubocznego o sporządzenie uzasadnienia, co nastąpiło w dniu 18 stycznia 2022 r. Akta ponownie zwrócono do Sądu Apelacyjnego w dniu 14 lutego 2022 r. Przy piśmie z dnia 2 stycznia 2022 r. pełnomocnik powódki złożył do akt sprawy dokument pełnomocnictwa do reprezentowania powódki przed Sądem drugiej instancji. Pozwana złożyła pismo z dnia 19 stycznia 2022 r. usuwające braki formalne wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. W dniu 16 marca 2022 r. zarządzono przedstawienie akt sędziemu referentowi celem rozpoznania wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych i rozważenia możliwości odrzucenia apelacji wniesionej przez interwenienta ubocznego. Postanowieniem z dnia

30 marca 2022 r. odrzucono apelację interwenienta ubocznego. Zarządzeniem z dnia 30 marca 2022 r. wezwano pozwaną do uzupełnienia danych z oświadczenia majątkowego. W dniu 9 maja 2022 r. wypożyczono akta do Sądu Okręgowego na okres 14 dni. Pismem z dnia 20 października 2021 r. pozwana wniosła o sprostowanie wyroku. Akta sprawy zostały zwrócone od Sądu Apelacyjnego w dniu 18 maja 2022 r. Wnioskiem z dnia 7 maja 2022 r. pozwana i interwenient uboczny wnieśli o sporządzenie uzasadnienia postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 30 marca 2022 r. Pismem z dnia 7 maja 2022 r. pozwana uzupełniała informacje o swojej sytuacji majątkowej. Zarządzeniem z dnia 25 maja 2022 r. wezwano pozwaną do usunięcia braków formalnych wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z dnia 30 marca 2022 r., co pozwana uczyniła w piśmie z dnia 1 lipca 2022 r. W dniu 14 kwietnia 2022 r. zarządzono załączenie do akt sprawy dowodu doręczenia pozwanej ww. zarządzenia oraz wezwano interwenienta ubocznego do podpisania wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 30 marca 2022 r. W dniu 29 lipca 2022 r. wykonano zarządzenie w stosunku do interwenienta ubocznego, zaś w dniu 7 września 2022 r. zarządzono doręczenie pozwanej odpisu uzasadnienia ww. postanowienia. Interwenient usunął ww. brak pismem z dnia 25 sierpnia 2022 r. W dniu 21 października 2022 r. przesłano pozwanej odpis uzasadnienia postanowienia z dnia 21 października 2022 r. W dniu 15 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy zwrócił się o wypożyczenie akt sprawy do sprawy o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (III G 146/19). Zarządzeniem z dnia 18 listopada 2022 r. polecono m. in. doręczenie odpisu uzasadnienia postanowienia z dnia 30 marca 2022 r. interwenientowi ubocznemu oraz wypożyczenie akt Sądowi Okręgowemu. Zwrot akt nastąpił w dniu 19 grudnia 2022 r. W dniu 24 listopada 2022 r. pozwana wniosła zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji interwenta ubocznego, zaś w dniu 27 listopada 2022 r. zażalenie takie wniósł interwenient uboczny. Czynności w odniesieniu do tych zażaleń podjęto w dniu 10 stycznia 2023 r., w tym wylosowano sędziego referenta. Zarządzeniem z dnia 17 lutego 2023 r. wezwano do usunięcia braków formalnych ww. zażaleń. Następnie stwierdzono usunięcie ww. braków formalnych i wezwano do uiszczenia opłaty od zażaleń. Pozwana i interwenient uboczny w dniu 1 czerwca

2023 r. wniesli o zwolnienie od kosztów sądowych. Zarządzeniem z dnia 16 czerwca 2023 r. skierowano wniosek pozwanej na posiedzenie niejawne w dniu 4 lipca 2023 r., a nadto wezwano interwenienta ubocznego do usunięcia braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 12 lipca 2023 r. zażalenie pozwanej zostało odrzucone. Pismem z dnia 17 lipca 2023 r. interwenient uboczny zwrócił się o wyjaśnienie wezwania do usunięcia braków formalnych ww. wniosku. Pismem z dnia 24 listopada 2023 r. powódka wniosła o podjęcie czynności w sprawie przez wyznaczenie terminu rozprawy. Zarządzeniem z dnia 29 stycznia 2024 r. wezwano interwenienta ubocznego do wyjaśnienia, czy pismo z dnia 1 czerwca 2023 r. stanowi wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, a jeśli tak do wykazania, że nie jest w stanie pokryć opłaty od wniesionego zażalenia. W piśmie z dnia 5 sierpnia 2024 r. interwenient wyjaśnił, że nie zwracał się o zwolnienie od kosztów sądowych, a rozliczenie ich w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Zarządzeniem z dnia 9 października 2024 r. wezwano interwenienta ubocznego do uiszczenia opłaty od wniesionego zażalenia, a nadto udzielono pouczenia ww. podmiotowi. Pismem z dnia 12 listopada 2024 r. interwenient zwrócił się ponownie o wyjaśnienie braku możliwości rozliczenia opłaty sądowej w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Postanowieniem z dnia 24 lutego 2025 r. odrzucono zażalenie pozwanej na postanowienie z dnia 30 marca 2022 r. Zarządzeniem z dnia 26 lutego 2025 r., z uwagi na upływ czasu od uprzedniego złożenia przez nią oświadczenia o stanie majątkowym, wezwano ją ponownie do jego złożenia oraz wyjaśnienie sytuacji majątkowej, co pozwana uczyniła w dniach 26 marca i 2 kwietnia 2025 r. Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2025 r. zwolniono pozwaną od kosztów sądowych w zakresie opłaty od wniesionej przez nią apelacji. Jednocześnie zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi powódki. Zarządzeniem z dnia 29 kwietnia 2025 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 13 czerwca 2025 r.

Powyższe wskazuje, że wszystkie czynności w niniejszej sprawie były podejmowane bez zbędnej zwłoki. Wprawdzie czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy w postępowaniu apelacyjnym jest znaczny, niemniej nie nosi on znamion przewlekłości. Sąd Najwyższy nie dostrzega w świetle powyższego w działaniach

Sądu Apelacyjnego w Warszawie znamion przewlekłości. Opisany wyżej przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie prowadzi do wniosku, że zostały podjęte niezbędne czynności, zmierzające do zapewnienia prawidłowego biegu rozpoznawanej sprawy.

Mając zatem na uwadze przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego stwierdzić należy, iż czas trwania postępowania w sprawie nie jest nadmierny. Nie jest więc uprawnione twierdzenie skarżącej, że Sąd Apelacyjny w Warszawie prowadził sprawę w sposób przewlekły. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, istotę prawa do sądu należy wiązać raczej z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, a nie z szybkim rozpatrzeniem sprawy – w tym sensie, że nie zawsze szybkie rozpatrzenie sprawy idzie w parze z rzetelnością jej rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2006 r., III SPP 27/06). Z tego względu w analizowanym przypadku brak natychmiastowego rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy nie może *per se* uzasadniać stwierdzenia przewlekłości postępowania. Powyższe oznacza więc brak podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Paweł Czubik Maria Szczepaniec Grzegorz Pastuszko

M.L.

[a.ł]